

Yttrande över KLIVA:s delbetänkande På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

Lärarnas Riksförbund har givits möjlighet att yttra sig över rubricerat delbetänkande.

Sammanfattning av Lärarnas Riksförbunds synpunkter

Förbundet tillstyrker att:

- En sammanhållen utbildning för vissa nyanlända införs, men införandet av garanterad undervisningstid om 23 timmar måste ta lärarbristen i beaktande.
- Att behoven av stöd från Skolverket när det gäller nyanländas lärande i vuxenutbildningen är stora. Förbundet är positivt till att en kartläggning av behoven genomförs.
- Förslaget om att garanterad undervisningstid i kurs A och B inom SFI behålls.
- Det finns behov att undersöka kvaliteten och omfattningen av studiehandledning, särskilt eftersom det nämns som ett viktigt inslag i den sammanhållna utbildningen. Förbundet tycker dock att speciallärares roll saknas i förslaget för stöd och insatser vid individanpassning.
- Kompetensutvecklingsbehoven för lärare inom Komvux behöver kartläggas. Förbundet vill dock framföra att även studie- och yrkesvägledare bör omfattas av en sådan kartläggning och att vid satsningar av kompetensutveckling ska alltid behöriga lärare prioriteras framför obehöriga.
- Statistiken gällande vuxenutbildning bör utvecklas. Det gäller inte minst för personalstatistik hos utbildningsanordnare som bedriver utbildning på entreprenad.

Förbundet vill framföra att:

- Utredningen inte innehåller några avgörande förslag för att göra det mer attraktivt att arbeta som lärare eller studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen.

- Antagning av nya elever inom sfi måste ske under ordnade former. Därför behöver man överväga ett nationellt regelverk som innebär att antagning av nya elever normalt bör ske vid fastställda tidpunkter.
- Lärarnas Riksförbund anser att entreprenadssystemet måste fasas ut. De aktörer som formellt ansvarar för utbildningen, det vill säga de kommunala huvudmännen, är de som fullt ut ska utföra den utbildning man har ansvar för.

Synpunkter på förslagen

Förslag om sammanhållen utbildning för vissa nyanlända

Lärarnas Riksförbund instämmer att upprättande av en plan för för den sammanhållna utbildningen torde öka tydligheten för både individer och personal. I förslaget om sammanhållen utbildning framförs att studiehandledning på modersmål är ett viktigt verktyg i undervisningen. Därav tycker förbundet att en översyn av skyldigheten att tillhandahålla studiehandledning på modersmål inom komvux bör genomföras samt en översyn om de satsningar som gjorts på studiehandledare även bör omfatta vuxenutbildningen. Eftersom även studie- och yrkesvägledare är en viktig resurs i den sammanhållna utbildningen tycker förbundet att det är viktigt att tillgången på dessa tas i beaktande.

Förbudet ser positivt på 23 timmars garanterad undervisningstid, men vill framhålla att det är svåruppfyllt givet lärarbristen. Det faktum att kommunerna har begränsade förutsättningar att erbjuda kurser på grundläggande nivå på modersmål, och att det finns få flerspråkiga lärare med legitimation i grundskoleämnena inom vuxenutbildningen, talar mot förslaget. Lärarnas Riksförbund ser därför att det finns ett behov av att först räkna på hur många lärartjänster som behövs tillföras för att förverkliga den garanterade undervisningstiden.

Om förslaget genomförs krävs implementering och information till inte minst studie- och yrkesvägledare i god tid innan det träder i kraft.

Förslag om Skolverkets stöd till huvudmän

Lärarnas Riksförbund instämmer i att det finns behov av utvecklingsstöd i vuxenutbildningen när det gäller nyanlända och att behoven omfattar både huvudmän, rektorer, lärare, studie- och yrkesvägledare och andra personalgrupper inom vuxenutbildningen. Förbundet ser positivt på att en kartläggning av behoven genomförs.

Bedömning av garanterad undervisningstid i kurs A och B

Lärarnas Riksförbund tillstyrker bedömningen att den garanterade undervisningstiden för kurs A och B i sfi ska vara oförändrad. En utökning av antalet garanterade timmar kan nämligen vara svåruppfyllt givet lärarbristen.

Bedömning om stöd och andra insatser för individanpassning

Lärarnas Riksförbund tillstyrker vikten av att undersöka kvaliteten och omfattningen av den studiehandledning som erbjuds studerande på komvux. Förbundet instämmer i att kuratorer och specialpedagoger bör prioriteras, men vill också framhålla de stora behoven av speciallärare som finns inom vuxenutbildningen. Eftersom det råder brist på utbildade måste stat och huvudmän arbeta för att göra det mer attraktivt att vidareutbilda sig till speciallärare, inte minst genom högre lön och rimliga arbetsvillkor.

Bedömning om kompetensutveckling för lärare

Lärarnas Riskförbund tillstyrker att det finns omfattande behov av kompetensutveckling i vuxenutbildningen och att dessa behöver kartläggas. Förbundet vill dock påpeka att även studie- och yrkesvägledares behov behöver ingå i kartläggningen. Tillgång till kontinuerlig fortbildning i kombination med karriärmöjligheter är centralt för att rekrytera och behålla lärare och studie- och yrkesvägledare i vuxenutbildningen. Därför måste lärare och studie- och yrkesvägledare i vuxenutbildningen omfattas av ett statligt professionsprogram.

Förbundet vill också understryka att om satsningar på kompetensutveckling för lärare genomförs ska alltid behöriga lärare prioriteras framför obehöriga. För obehörig personal håller förbundet med om att huvudmannen ska upprätta en kompetensutvecklingsplan för hur behörighet ska uppnås.

Bedömning om statistik och uppföljning

Lärarnas Riksförbund instämmer i bedömningen att den nationella statistiken för vuxenutbildningen behöver utvecklas. Förbundet vill särskilt framföra behoven av samlad personalstatistik när det gäller enskilda utbildningsanordnare som bedriver utbildningen på entreprenad. Det är avgörande för att kunna följa utvecklingen inom systemet.

Övriga synpunkter

Lärarnas Riksförbund kan konstatera att utredningen inte innehåller några avgörande förslag för att göra det mer attraktivt att arbeta som lärare eller studie- och yrkesvägledare inom vuxenutbildningen. Förbundet anser till exempel att lärare i vuxenutbildningen borde omfattas av det statliga lärarlönelyftet och att det krävs verkningfulla åtgärder för att på allvar minska arbetsbelastningen. Lärares och

studie- och yrkesvägledares kärnuppdrag behöver skyddas och prioriteras. Vidare behöver studie- och yrkesvägledare få rimliga villkor och kompetensutveckling.

Eftersom ett kontinuerligt intag av nya elever till sfi-verksamheten negativt påverkar undervisningen bedömer utredningen att en kontinuerlig antagning av nya elever en gång i månaden är tillräckligt flexibelt. Lärarnas Riksförbund instämmer att möjligheterna till löpande antagning av elever under studieåret måste begränsas då dagens situation ger dåliga villkor för undervisningen. Därför behöver man överväga ett nationellt regelverk som innebär att antagning normalt bör ske vid fastställda tidpunkter, åtminstone när det gäller grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning.

Vidare anser Lärarnas Riksförbund att möjligheterna för kommunerna att lägga ut vuxenutbildning på entreprenad måste fasas ut. För att pris inte ska gå före kvalitet måste de aktörer som formellt ansvarar för vuxenutbildningen, det vill säga kommunala huvudmän, vara de som fullt ut ska utföra den utbildning man har ansvar för.

Stockholm 11 oktober 2019

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Therese Landerholm
Utredare